

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta are de 2 ori: Joi și Duminică, P.M., ca și din concediu săptămânal. — Prețurile: pe 1 an 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. — Treci termen 15 fl. v. a. pe un an sau 2 fl. galbeni mon. sârărești.

Anul XXXVII.

Se primumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Treci tîmbria la 30 cr. de fiecare poștilicere.

Nr. 61.

Braslovi 3 Septembrie 22 Augusta

1874.

Braslovi 1 Sept. c. n. 1874.

Mai. Sa c. r. apost. a inspectiunii castrele de manevre dela Bruck langa Luita, comitatul de archid. Albrecht. Archiducele a venit si la Sibiu spre a inspectiunea armata din Transilvania, care se afla concentrata acolo la exercitiu de tîmna, si fu primita cu tîte onorurile de catre generalitate, armata, siedi civili si ecleziastici. Ex. Sa d. metropolitu Dr. Ioanne Vancea inca veni aici si -si faci cortinențe; asem. Il. Sa d. episc. Ioanne Popasu cu arch. N. Popes si altii. Dupa prandiu dede in. Sa archid. Albrecht una dinea de 32 perene intre cari se afla si metropol. Blasliului, care se reintînce cu trenulu de sira. D. episc. alu A-radolui inca vine la Sibiu. In 31 Augusta sub pres. Il. d. episc. I. Popasu tîmni consistoriulu metrop. gr. or. sidentia in causa conchiarii congressului alegatoriu de metropolitu.

„Reform” din Pest’ vre se produce agitaciuni la alegeri. Ea scrie, ca Babesiu ar’ fi voina se deriva alesu de metropolitu, inse parasindulu sperantia la acest’ sa’ dusa la Cernautiu, ca se imbîc candidatur’ metropolitului Bendela s. a. Pruritu paru de a sterna agitatie si acestu asertu alu „Reformei” maghiare, pentruca metropol’ Cernautiului si mai aventata in tîta privint’ si de catu patriarhului sârărescu, pîte ca patriarhu gr. or. si in tîta Austro-Ungari’ ar’ fi mai credibile acceptarea. Der’ apoi si d. Babesiu merge la Arado, Sibiu si deacolo la Bucuresci la siedi. academiie, cum scrie „Alb.” Unde e der’ adevurul’ — In agitaciunea maghiara. —

Fruntariile cat’ Romanii’ la Gimescu se fia vetamate si infrenate. Capitanulu Valescu din Romanii’ se fia ocupatu cu forti’ armei o gradina pe terenulu de dincoace demolinduo, dr’ in 5 Augusta dela Apahavas si Kerekbukk se fia dusi cu sil’ mai multi ungureni la Bacau; in 9 se fia luat tîrmele pastoriulu ung. si manata prese granitia, cum scrie mai multe diaria totu magh.; dr’ „P. Lloyd” striga si la inaltime, pentru satisfactiune. Acum scrie totu „P. Lloyd” din 29 Augusta, ca si erurile officiali au constatatu vatamarea grantiiei si ca min. de externe comunu Austro-Ungaru a si facutu reclamatiune agera la reginulu Romaniei, pretendiindu satisfactiune, desdaunare si pedepsire inculpatoriu, anumitu a capit. Valescu si cã se nu se mai repetăca asemenea scene. Credem, ca totu lucrulu e numai o umbra din aceea ce exagerasera diariile maghiare, ori ca e vreo diferentia de posesiune atacata de mai nainte si reclamata, care are a se complana prin mijlociile regimelor respective, nu prin atace sburdalnice, cari potu provoca si jigniri in relatiunile dintre state.

— „Kelet” diurnalulu maghiaru din Clusiu inca publica o corespondentia preste mesura fortiaa a unui maghiaru din Ploiesci, care, fiindu in Romanii’, se subscrie „patriotu maghiaru” „bazasi,” si care luã de obiectu impartasirea celoru scrisse de „Pressa” in nr. 171 in contra diariului „Romanulu,” carui ei impuã Pr. cu tîta asprimese, pentruca intrunu art. se ocupã de sîrtia romaniloru din Ardealu, numindulu organu degradatu, care face opozițiune guberniului numai pentruca elu nu voincesc se în Transilvania si pentruca sustiune relatiuni amicale cu vecinii. Acum ce se vedi? Coresp. maghiaru

din Ploiesci in nr. 196 alui „Kelet,” impartasiesc vorb’ „Pressei” in contra „Romanului” la si sei cu infocate eschiamari, ca deca toama „Pressa” vorbesce asiã, apoi cum se mai pîte suferi, cã „Romanulu” se mai mîrga pe posta in Ungari’a, dupa ce elu propaga ocuparea teritoriului ei pana la Tissa, si ca diariile romane dincoace de Carpati numai din pe „Romanulu” segu intrimentu la tîmna’ lor, deci provoca pe reginulu seu magh., cã se oprisca „Romanulu” din totu statulu maghiaru fora catu de pucinu respectu, ca-ce agitezã si in contra uniunii si a integritatii Ungariei si asta o pretende, cã maghiaru devotatu natiunei sale. Va se dica, peritra d’ din tene, deca nu ti mesuri vorb’ã catu departe ei merge lovitur’ã. — Conservativii unguri suntu mai mari nationalisti cã cei romani, ca ei facia cu maghiarismulu loru neci odata nu exorbita pentru lupt’ã de partie, apoi ei se interesa de nationalii loru orunde se afla si cu sacrificiu. Asemene atituda si nu mai multu se pastreze si conservativii Romaniei facia cu Romanismulu in genere si mai multa nu. —

Romanismulu in practica.

Pîte ca nu existe o cestiune mai delicata, decat’ chiaru acest’ã, despre care vremu se vorbim acum. Si nu numai ca este delicata, ci in impregiarile ei sterna ei actuala e chiaru si nepiacutu, mai vertosu pentru acele anime romane, caror’ li place se veda realitate totu-deasun’ si intru tîte conforma cu aspiratiunile si dorintiele nationali ale lor.

Cã se ne succeda a pune in vederea lectoriloru o fidela fotoa despre starea Romanismulu in practica, trebuie se ne intrebam din capulu locului, ca unde tîndu aspiratiunile nationali ale animeloru romanesci, si intru catu faptele, der’ mai vertosu faptele membriloru factori si ostiunii romane suntu de natura, de a intari sperantiele si d’ pregati calea catu realizarea aspiratiuniloru nationali.

A credem directu la prim’ã parte a intrebarii, nu credem se mai fia necesaru, ca luptele nostre dovedira. Idealurile supreme ale unui poporu impartitu in siese sãu sietep’ parti priinte elemente cu totulu totu eterogene, apoi imbrancita, impilatu si storsu de turci si de tatari si de alti inimici seculari, suntu necese secrete publice. —

Trecem der’ la partea a d’ou’ã. Fiori reci de dorere si amaritiune ne cuprind, candu vedem contrastulu inaspaimentatoriu intre aspiratiunile ce le nutrimu, si intre faptele ce se sevesicesc mai multu in detrimentulu, decat’ in favorulu si avantajulu progresselor, la cari ne inchinam.

Deca aruncam o privire preste Romanime, vedem cu intristare in apropiare si in departare Romanismulu inecatu incatara si coplesitu de discordia si neintielegeri pre terrenulu luptei politice, de cãngren’ã confesionale, ce se manifesta uneori si in proselitismu si in ura pre terrenulu basericescu si de aici se reflecta si in stratulie vietii sociali, si de ambitiuni false si nedumerite, cari totu atat’ã reu caussa scopulu, la care voincesc se ajungem, cã si marsialieve interese individuali, cari nu se inchina decat’ã vietiloru de auru. In lips’ã unei clase de ômeni independenti prin avere, caracteru firmu si sentimente curate, Romanime de dincoace de Carpati nu avũ si nice astadi n’are dela cine acceptã o lupta resoluta si pertinace pentru recas-

tigarea drepturiloru si libertatiloru, cari pentru existintia unei natiuni suntu totu asiã de neapertu necesarie, cã si pana de tîte dilele pentru existintia unui individuu, — nu de catu dela preutime, professori si mai multa dela tagm’ã advocatiloru. Astadi inse par’ca si aceste tagme de ômeni si-an perditu independintia si abnegatiunea, ce o mai aveu. Preutime inalta si calugarita nu mai dã de capetulu aspiratiunii, de succesiua inalitare si pentru acei unii trebuie sa jîce rolulu de „doi bani in trei pung’ã,” cã se nu se strice nice de o parte, nice de alta, ca-ci probatu este, cumca alegerea fara aprobatiune mai inalta nu duce la patriarhia. — Bietii professori inse, pre langa dotatiunile, de cari se bucura, nu potũ arã nice vîia, nice placere d’ se arunca in lupt’ã sterile a politice actuali. Deca ei voru caut’ã a dela juneloru generatiuni o educatiune si cultura nationala romanescã, apoi si-an implinitu misiunea. Inse cei mai pucinu de scusatu si mai greu de inculpatu suntu domniũ advocati, cari au misiunea d’ã aperã drepturile individuriloru si ale popôreloru. Numerulu advocatiloru romani este astadi considerabil, inse mai pucini dintre dinstii merita acestu nume in sensulu national. Precandu pre de o parte ceremu in gur’ã mare respectarea limbii romane si introducerea ei in viet’ã publica, pre atunci noi inisi-ne desconsideram si pucinau dreptu ce ni s’ã datu. O mana are destule degote, cã se insiram pre acei advocati romani, in ale caror’ã cancellaria se lucra romanesc, der’ si mai micu este numerulu acelor’ã, cari se-si aduca aminte, ca afara de proceselle dintre partidele private, mai existu procese si intre natiuni si popôra. — Nu asiã se castiga si conserva drepturile nationali, si totuzi deca n’avem drepturi nationali nu prea avem nice personal. Sntemtu romani la vorba, dera multi nu si la faptele.

Deca aici in imperati’ã neantialtu si a ungurulu, in acestu vertigiu de perpetua lupta cu strainismulu aflam starea Romanismulu alatu de posomortia si sdruncinata, se vedem nu cumva sntemtu fortificati si adã dincolo de Buceciu unu pamentu mai priintiosu si o clima mai favorabile pre infortirea si prosperarea lui.

Pre langa cea mai buna vointia, d’ã rupe aici firulu negru, ce se vede expresu in cele pramerse, nu ni este cu politicia, ca-ci nu potemu se venim in conflictu cu adeverat’ã stare a lucruriloru; nu vremu se ne luamũ dupa fapta morgana, cã se nu se sinagmagim. Amu fi inse nedrepti si neindurat’ã nu numai facia de frații din Romanii’ libera, ci chiaru si facia de sentimentele si convictiunile fia-carui romanu, deca n’amu admite din capulu loculu, ca dincolo de Buceciu Romanismulu se afla in conditiuni multu mai favorabile si in impregiaru mai avantajose cã dincoace la noi. Noi nu sustinemu ceea ce dicu unii si altii, ca astadi Romanii’ ar’ fi numai o mina de exploatare pentru straini, ci din contra sustinemu, ca statulu romanu este inca fidel’ã expresiune a vietii romanesci, de si nu si a aspiratiuniloru nationali romanesci, cum ar’ã pre tempulu principiloru romani; elu si astadi este uniculu scutu de apurare contra atacuriloru indeprelate asupr’ã vietii romane, de si i lipessesc energi’ã, resolutiunea si zelulu de odiniãra. Inse peccatulu neartatu alu fratiloru de dincolo si mai vertosu ala domniloru dela guvernũ este, ca faptele

rogarea, că ilustra casa a magnaților se binevoiescă a primi și în 5, după testul votat în casa reprezentativă.

Noutati diverse.

— Dola conferința din 7 Sept. ținuta la Blasiu se astăptă organizarea ei prin un statut, macar cum e cela al statului r. c., al carui presedinte episcopul cu senatul școlastic e un corp cu una anima asemenea bătătoră pentru cauza comună. — Așteptăm asemeni relațiuni cu tota intensitatea doririlor comune. —

— Că urmare a agitațiilorlor processe despre conditiile pașavă a școlilor slovaci din Ung. de nord, ministrul instr. publ. al Ung. prin rezoluțiunea Mai. Sale din 20 Augustu a ordina desființarea definitivă a gimnaziului și a preparandiilor slovaci din Nagy Rőcs, susținându dezvoltarea fondatorilor de a dispune cu fundațiunea. Se mai potta frica și de desființarea celorlalte gimn. slovac de asemenea prepuzuri. —

— Sasii în cauza a arondării nu voiescu a urmă provocari min., și vor numai prin universitatea sa-sească se face consultațiuni respective. Romanii, cându s'ar constitui într-o partia politica reunia și si ar' avé reprezentanți, inca ar' poté face mai multe în consonanța și la tempu.

Anunțul școlastic.

La școlile centrale romane gr. or. din Brasiov — școlile primare cu 4 clase pentru copii și totu atate pentru copii, gimnaziul de 8 clase, școlă comercială secundară și școlă reală inferioară, în care cu cate 3 clase — se începe anul școl. cu 1-a Septembrie st. v. 1874.

Inscrierile se facu începându din 30 Augustu pana în 6 Septembrie în orele 8—12 a. m. în cancelariile direcțiilor școlare.

Publicându aceste spre orientare subscrisă direcțiunea se afla în placută pozițiune, a aduce totu-odata la cunoștință a On. publicu scirea imboborătoră și de mare importanță:

1. Că înaltulu ministeriu regiu ungarescu de culte și de instrucțiune publică a binevoiescu prin emisul seu din 14 Iuliu a. c. nr. 18260 a conferi școlii nostre comerciale secundare — în care se primescu elevi, cari au absolvitu cu succésu școlă reală inferioară seu gimnaziulu inferior — dreptulu de publicitate și facultatea, de a estradă testimoniia recunoscut de statu;

2. Că cu începutulu anulu școlast. 1874/5 se va deschide — multiaman marionosulu concursu alu On. Reuniuni a femiloror romane din Brasiov — și clasele V-a de fetițe, în care pe langa lucrulu de mana se voru instruf elevelu prin profesori specialisti în stiulele cele mai necesarie pentru cultură mai dezvoltată a sexulu femescu.

Brasiov în Augustu 1874.

Directorulu școlilor centrale romane gr. or.

Dr. L. Mesliota.

Nr. 594 — 1874.

2—3

Anunțul de licitațiune.

Din partea subscrisiei derogatoriie ung. reg. de Silvicultură se publica obiectele de esarendare tienatorie de Dominiulu fiscal alu Gurgulinu, atate campurile catu si pasionile de munte și padure, care în a 17 și 18 Septembrie a. an. cur. ante de am. 9 ore în cancelariile susu numita, în legatură cu ofertulu scrisu închisu, școlor' cari voru da mai multo, se voru da în arenda, și adoca:

1. Gind'a anuale de Stegarciu și Fagu în mesura mai mica, seu mare după pofa: dela 1-a Octobru a an. cur. pena la 1-a Martiu 1875.

2. Pasionile de munte și padure, cari în an. curinte inca nu s'au esarendatu, și adoca:

- Viru fancelului, viru mare și micu,
- Bunyasa,
- Dealu crucii și Saca,
- Obarsa,

- Dregasiu și Zimbroju,
- Geurta, Iarga, falaciunea și Sobes,
- Tatarca și francileasa,
- Dealu-latu, Selsosul și prelunca,
- Koca de Josu,
- Faca Nyiragului mare și a Roptarii padure fara golisti; dela 1-a Ianuarie 1875, pe 3 ani.

3. Măra de farina dela Chiberului de Josu de la 1-a Ianuarie 1875, pe 3 ani.

4. Pe hotarul Chiberului de Josu 43 jugere 995 org. patr. pamentu aretoriu si 14 jug. 826 org. locu cobșulu, dela 1 Ian. 1875 pana în 31 Decembrie, pe 1 anu.

5. Fabric'a de porcellanu din Gorgiu, dela 1 Ianuarie 1875, pe 6 ani.

6. În plaiu' Gurgulinu 6 localitati spre a rinde dela 1 Ianuarie 1875, pe 3 ani.

Ofertele scrise și închise suntu de a se provede cu timbru de 50 cr. și cu 10% din sum'a de esarendare si trebuie a se admanu' inantea inceperii de licitaciune, fiindu ca după aceea unele că acele nu se voru primi. —

Punctele de licitaciune se potu privi în cancelariile de silvicultură în orele oficiale, la care a se insinua se provoca toti aceia, cari voliescu a lua parte la licitaciune.

În urma dela această licitaciune în legatură cu ofertulu scrisu închisu, se voru eschide toti aceia, cari în contra înaltei reg. — au purtatu ceva processe, seu datoritiile sale, precum nepătierea arende, seu depunerea cautiunii etc. nu si leau implinitu.

Gurgiu 18 Augustu 1874.

Oficiulu reg. ung. de Silvicultură.

Nr. 2451 — 1874.

3—3

Escrere de concursu.

Pentru două stipendia de cate 315 fl. v. a. usuate de iuristi absoluti: Iosifu Rosca și Elii Dania, cedu din urma în an. școl. 1873/4 ascultatori de agromonia la Institutulu sup. din Ung. „Alttenburg.“ — pentru patru stipendia de cate 84 fl. v. a. usuate de iuristi absoluti: Simeonu Margineanu, Ioanu Mihalțianu, Vasiliu Olteanu și Augustinu Popu, tôte din fundatiunea repausatului Dr. de medicina Simeonu Romantiu, devente curatu vacante; — asemenea și pentru două Stipendia de cate 63 fl. v. a. din aceeași fundatiune, venitu usutatu de gimnaziulu absolutu Iacobe Mica, devente vacante, și altulu de Augustiniu Bunes studente de a IV-a cl. gimn., alu acestu din urma pentru nelegitimarea despre progresulu facutu în studiulu anulu școlastec aspiratu per terminulu preptiu, declaratulu de vacante, prin acest'a pana în 15 Septembrie a. c. st. n. se escrere concursu.

La aceste stipendia potu concurge:

- Nu mai aceli tineri studenti panperi, cari suntu nascuti în marele principatu alu Transilvaniei. —
- Cari au din studiulu calculi de emientia și portare morale buna. —
- Deimprescu cu auditoriu de medicina și de iura acelu, cari se voru aplică la sciintiile reali per: tehnica, montanistica și silvanistica. —
- Deintre concurenti voru avé preferință „ceteris paribus“ celi de origine nobili si consangeni piului fundatoriu. —
- Dela concurenti se cere, că testimoniile școlastecote alaturande la cererile loru concursuali se le de în origine ori în Copia autentificata, se produca carte de boleză, er' atestatele de paupertate se fia proveidute cu subscierea antiestiei comunale și a parochiului respectiv, și intarite cu sigiliulu communal si alu parochiului, precum și cu subscierea oficiului politicu de cerc; er' în cetati si opide cu subscierea parochiului și a antiestiei cetatiene ori opidane. —

Cererile concursuali astufeliu ajustate voru fi a se substerna pana în terminulu preptiu, la subsemanatulu Consistoriu metropolitanu. —

Data Blasiu din șiedinti' consistoriale ținuta la 15/3 Augustu 1874. —

Consistoriulu metropolitanu gr. cath. de Alb'a-Iulia și Fagarasiu.

Nr. 2451 — 1874.

3—3

Escrere de concursu.

Pentru două stipendia de cate 52 fl. 50 cr. v. a. dein fundatiunea fericitulu episcopu alu Fagarasiulu Ioanu Bobu, usuate de gimnastiiu absolutu Alexandru Ciavasi și Aleșiu Viclu devente vacante, prin acest'a se escrere concursu pana în 15 Septembrie a. c. st. n. —

La aceste stipendia potu concurge tineri studenti de nationalitate romana gr. cath. nascuti în Transilvania, cari au calculi de emientia în studiulu și portare morale buna. — Concurenti la aceste stipendia au de a-si tramite cererile loru concursuali instruite cu recerutele testimoniia școlastice și atestate de boțezu si paupertate per terminulu preptiu la subsemanatulu Consistoriu metropolitanu.

Data Blasiu din șiedinti' consistoriale ținuta la 15/3 Augustu 1874. —

Consistoriulu metropolitanu gr. cath. de Alb'a-Iulia și Fagarasiu.

Nr. 2447 — 1875.

2—3

Concursu.

Cu gratisulu decretulu alu în ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publică de datu 2 Augustu 1874 nr. 6504, aprobându fundatiunea de stipendia a lui Ioanu Gavrilu Vajda de Soșmez (Glodu), fostulu casariu de banca la casa' regiu principala, și a sociulu lui Elisabeta nasc. Fuleovicu; pre anul școlastec 1874/5, cu această se escrere concursu publicu la trei stipendia de cate 60 fl. v. a. și unu stipendiu de 50 fl. v. austr. —

Competitori la aceste stipendia au se -si substerna supliceloru la subscrisulu Consistoriu metropolitanu gr. cat. de Alba-Iulia, celu multu pana la 25/13 Septembrie 1874. — În suplice voru avé de a documenta:

- că frecuențăa vre-o școlă publică reală, gimnaziale, academica, seu universitate ori politecnica că ascultatori ordinari. —
- că au portare morale buna, că au facutu progresulu bunu în studiulu, că suntu de religioșu gr. cat. seu de confesiunea gr. resarită, și ca sciu bine romanesc. —
- că că suntu consangeni cu piulu fundatoru seu cu soci'a acestuila. —

La casulu candu din familiile fundatoriloru nu s'ar' află competitori calificati, stipendiale se voru conferi la tineri romani, cari voru poté se documenteze:

- că frecuențăa vre-o școlă publică reală, gimnaziale, academica, universitate seu politecnica că ascultatori ordinari. —
- că au portare morale buna, că au facutu progresulu celu mai eminentu în studiulu presta totu, că suntu de religioșu gr. cat. seu de confesiunea gr. resarită, — că sciu bine romanesc, și ca întru adeveru suntu seraci și lipsiti de mijlocu de întreținere. —

Din șiedinti' Consistoriulu metropolitanu gr. cat. alu Alb'a-Iuliei ținuta în Blasiu la 22/10 Augustu 1874.

Consistoriulu metropolitanu gr. cat. de Alb'a-Iulia și Fagarasiu.

Cursurile

La bursa în 1 Sept. 1874 stă astia:

	fl.	d.	cr. v. a.
Galbini imperatoci	—	—	—
Napoleoni	—	8	81
Angsburg	—	108	80
Londonu	—	109	78
Imprumutul national	—	74	80
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	71	80
Obligatiunile rurale ungare	—	78	25
" " " lemediu	—	77	—
" " " transilvan	—	75	60
" " " croalo-slav.	—	80	—
Actiunile bancel	—	875	—
" " " creditulu	—	240	60